

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Genel Kurul Tutanağı
24. Dönem 2. Yasama Yılı
121. Birleşim 19 Haziran 2012 Salı

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısı ile Erzincan Milletvekili Muharrem Işık'ın; Meslek Hastalıkları ve İşçi Sağlığı Kanun Teklifi ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporları (1/605, 2/490) (S. Sayısı: 277)

26'ncı madde üzerinde bir adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Görüşülmekte olan 1/277 sıra numaralı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısının 26. Maddesinin a, b, c, ç, d, e, f, g, ğ, h, ı, i, j, k, l, m, n bentlerinde yer alan ceza miktarlarının her birinin 4 katına çıkarılmasını arz ve teklif ediyoruz.
Saygılarımızla.
Oğuz Oyan Nurettin Demir Süleyman Çelebi
BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Oğuz Oyan, İzmir Milletvekili. (CHP sıralarından alkışlar)

OĞUZ OYAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu konuştuğumuz konu, 2003 yılında burada İş Kanunu olarak gündemimize geldi, onun beşinci bölümünü teşkil ediyordu. 2003 yılından itibaren bu düzenleme yürürlükte ama Türkiye’de bütün bir 2000’li yıllar boyunca, bütün bir AKP dönemince iş kazalarının arttığı, meslek hastalıklarının arttığı dönemden geçtik, ne yazık ki başarılı olamadı. O zamanki bütün eleştirilerimiz böylece haklılık kazandı bir kez daha.

Şimdi, aslında meselenin temelinde birkaç yapısal neden var. Bir tanesi, bütün dünya ülkelerinde, kapitalist ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de sermayenin kârını azamileştirme, maksimum kılma hırsı ile iş güvenliği ve meslek hastalıklarını önleme maliyetleri arasındaki çelişkidir. Bu çelişki, bu çatışma, eğer iş gücünün örgütlenmesi söz konusu değilse sermaye lehine çözülür. Dolayısıyla da burada da Türkiye’deki uygulama, özellikle de ucuz iş gücü yaratma felsefesi üzerinden giden uygulama tam da bu noktayı daha da körüklemiş, daha da

perçinlemiştir. Dolayısıyla, burada öncelikli mesele ya sistemi bir şekilde ehlîleştirmek ya da işvereni eğitmektir. Öncelikle mesele buradan geçmektedir, yani yaptırımlara bağlamaktır işvereni, işverenin eğitilmesini sağlamaktır, tabii, işçinin eğitilmesini buna bağlı olarak düşünmektir.

İkinci mesele, kurumsal yapıyı yeterli düzeye getirmektir. Yani yasal güvencelerin yetersizliğini tamamlamak, örgütlenme haklarını, sendikalaşma haklarını engellemek, tam tersine desteklemek; dolayısıyla, iş güvenliği ve iş hastalıklarının temel bir sorun alanını çözmektir.

Üçüncü sorun alanı, taşeronlaştırmadır, kayıt dışı istihdamdır ve Türkiye’de bu oranlar çok yüksektir. Bunu önlemeden, kayıt dışılığı önlemeden Türkiye’de yasal düzenlemelerle iş kazalarının azaltılması olanağı çok kısıtlıdır. Bu konuda tasarının bize getirdiği bir şey yoktur.

Dördüncüsü, koruyucu ve önleyici hizmetlerin ve donanımın yetersizliğidir. Türkiye’de çalışma saatleri çok uzundur, iş kazalarının çok önemli bir nedenidir. Türkiye’de işçiye eğitim mesai saatleri içinde verilmemektedir çünkü işveren orada sadece iş gücü verimliliğini düşünmektedir, hâlbuki uzun vadeli düşünse belki bu yanlıştır. Yeterli bir denetim, yeterli bir işçi konusunda tedbir alma yoktur ve işçinin de işi kaybetme korkusu çok egemendir.

Bakın, Türk Hava Yolları grevi... Ki bu grev aslında burada doğrudan doğruya iş ilişkilerine bir müdahale sonucunda ortaya çıkmıştır. Eğer bu olmasaydı olmayacaktı ama görünüz, bakınız ki Türkiye’de iş güvenliği sadece çalışma koşullarının içinde değil, çalışma koşullarını düzenleyen, buradan, yasama organı üzerinden gelen koşullarla da oluşmakta ve bugün 305 arkadaşımız işini kaybetmiştir. İşini kaybetme korkusu, işçiyi tedbir almaktan uzaklaştıran ana etkenlerden bir tanesidir ve bunun sorumlusu da yasa koyucudur, burada AKP İktidarıdır.

Beşinci olarak, denetimin ve caydırıcılığın yetersizliğidir. Ciddi bir denetim sorunu var. 28 bin işyeri, şu an 50 binin üzerinde işyeri denetim kapsamında ve doğru düzgün denetlenemiyor. Şimdi burada bu düzenlemeyle 1 milyon 426 bine çıkıyor. Bunu nasıl yapacaksınız? Hangi mekanizmalarla yapacaksınız ve nasıl bir caydırıcılık oluşturacaksınız? Bizim buradaki önergemiz bu caydırıcılığın artması için idari para cezalarının 4 kat artırılmasını öngörmektedir, belki bir işe yarar diye onayınıza sunuyoruz.

Tabii şunu da söyleyelim: Bu denetimin giderek piyasalaştırılması, yeni bir rant kapısı olması,

yeni bir güvencesizlik unsurudur. Bu piyasalaştırma anlayışından kesinlikle vazgeçmek gerekir. Ne AB uyumu ne ILO Sözleşmesi açısından böyle bir talep yoktur. Dolayısıyla sendikaların, sendikal örgütlenmenin görev almadığı, içinde yer almadığı bir iş kazaları iş güvencesi yasasının hiçbir anlamı yoktur, hiçbir uygulanma imkânı yoktur bu nedenle de bu tasarının eksik olduğunu düşünüyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

OĞUZ OYAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye iş sağlığı ve iş güvenliği alanında tartışmasız bir biçimde Avrupa ve dünyada talihsiz bir şöhrete sahip. Bunun sıralamasını Bakana bırakıyorum, üçüncü mü, beşinci mi o takdir etsin ama Avrupa’da ve OECD ülkeleri arasında birinci, bunda hiçbir tartışma yok. Dolayısıyla Türkiye’de geçerli olan tam anlamıyla bir az gelişmiş kapitalizmden başka bir şey değildir. Şimdi bu, sizin döneminizde, son on yılına damgasını vurduğunuz döneminizde değişmemiştir. Sizin verdiğiniz buradaki biraz önce Grup Başkan Vekilinin verdiği 8 bin küsur iş kazasında ölüm sayısı sizin verdiğiniz rakam 10.804 olarak bir soruya cevaben. Dolayısıyla bu rakamlarda herhalde bir anlaşmanız gerekecek.

NURETTİN CANİKLİ (Giresun) – Ay farkı olabilir.

OĞUZ OYAN (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, şimdi bir kere bir sorumluluk taşıyorsunuz. 2003 yılında 4857 sayılı İş Yasası burada görüşüldü, ben buradaydım. Bunun beşinci bölümünü -biraz önce söylemiştim- bu konuya ayırmıştık. Peki bu yasanın birçok yönetmeliğinin vesairenin yürürlüğe girmemesi, Danıştay kararlarına rağmen uygulanmaması kimin sorumluluğuydu? Yani bu yasanın tam anlamıyla yürürlük kazanmaması, bu dönemde iş kazalarının önlenememesi, çok yüksek oranda iş kazaları olan bir az gelişmiş ülke olmaya devam etmemiz kimin sorumluluğunda? Bu düzenlemeyi yaptınız, bu düzenlemeler yapılırken burada eleştirimizi dile getirdik, kulak asmadınız. Şimdi gene burada eleştiriler getiriyoruz, hiçbir tanesini kabul etmiyorsunuz. Bu nasıl uzlaşma kültürü? Bu nasıl bir ortak amaç için yasama organını çalıştırmak? Şimdi burada tabii ortak amaç olması çok zor bu konuda öyle anlaşılıyor çünkü siz tüccar siyasetçisiniz çünkü siz önce sermayeden yanasınız. Önce sermayeden yana olduğunuz içindir ki yaptığınız işçiyle ilgili her düzenlemede önce sermayenin çıkarlarını savunun. İşte aramızdaki temel fark budur. Dolayısıyla emek kesiminden, emek sömürsüyle tıpkı din

sömürsünde olduğu gibi oy alırsınız ama emek aleyhine yasama yaparsınız. Tabii, arada bunun makyajı olacaktır, elbette yani biraz da işçi yanlısı gözükmek gerekecektir yani başka türlü ülke yönetilmiyor ama “tüccar siyaseti” gibi bir tanımla kendisini sermayeden yana konumlayan az sayıda sağ iktidar vardır dünyada. Bunu ben Nazilerde bile duyduğumu hatırlamıyorum. Dolayısıyla bu kadar sermaye yanlısı bir konum üzerinden kendinizi tanımladıktan sonra şimdi Avrupa Birliğine karşı dostlar alışverişte görsün tasarısını çıkarıyoruz. Olumlu yanları yok mu, var mı? Efendim, tamam, 50 üstündeki iş yerlerine 50 altını da aldık ama yani bunların uygulama zamanı ne zaman olacak? Hangi piyasa mekanizmaları üzerinden kimlere rant sağlanacak? Onları yeniden getirip buraya iptal ettirecek ya da erteleyecek miyiz, öteleyecek misiniz? Bunları biliyor muyuz? Yani burada yarı mamul yasa çıkarıyoruz. Bu yasanın, burada çıkardığımız yasanın o kırk sekiz maddesi var geçicilerle birlikte, sadece on üç maddesi bugün yürürlüğe giriyor yani biz yarı mamul bir yasa yapıyoruz burada. Bu tasarının üç maddesi bir ila iki yıl sonra yürürlüğe girecek, geri kalanı da altı ay sonra. Bu arada kim öle, kim kala! Kim bilir bu arada önümüze ne gibi değişiklik tasarıları getireceksiniz, 5018 sayılı Yasa’da olduğu gibi, bilmem kaç kere belki erteleyeceksiniz. Yani böyle bir tasarıya bizim olumlu oy vermemiz mümkün değildir. Hiçbir düzeltme olanağı bulamadık ve yürürlüğü bile sağlayamadık, iş cinayetlerini önleyeceğine inanmıyoruz. O yüzden oyumuzun rengi kırmızıdır yani rettir.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Oyan.